

	Pla docent de l'assignatura <i>Pendent de revisió lingüística</i>

Dades generals de l'assignatura
--

Nom de l'assignatura: Models i influències artístiques

Codi de l'assignatura: 562985

Curs acadèmic: 2009-2010

Coordinació: ROSA ALCOY PEDROS

Departament: Dept. Història de l'Art

Departament: Facultat de Geografia i Història

Crèdits: 5

Hores estimades de dedicació a l'assignatura	Hores totals 125
---	-------------------------

Activitats presencials

(Les hores parcials dedicades a pràctiques poden variar en funció de les necessitats del Grup i de l'oferta vigent)

- **Teorico-pràctica** 20
(a l'aula)

- **Tutorització per grups** 4
(a l'aula)

- **Pràctiques orals comunicatives** 12
(A l'aula. La presentació oral pot variar en funció de la quantitat d'alumnes matriculats. Enclou els debats i comentaris sobre els temes exposats)

- **Sortida de camp** 3
(Visita a una exposició programada a Barcelona. Si es necessari aquestes hores també es poden destinar a altres activitats de debat, seminari...)

- **Seminari** 4
(Debats sobre temes treballats a la classe i a partir de dues conferències convidades)

- Taller experimental

(Es plantejarà com a verificació de les pràctiques realitzades) 2

Treball tutelat/dirigit

(orientació i tria del tema de treball, valoració de la metodologia, lectures i bibliografia bàsica) 35

Aprenentatge autònom

(organització general del treball personal, redacció i lectures de lliure elecció sobre la matèria de treball) 45

Recomanacions

L'assignatura té caire general però les explicacions es centraran bàsicament en algunes de les dinàmiques que es poden aïllar en el període medieval. A partir d'una aproximació teòrica es plantejaran diferents qüestions inherents als conceptes de "model" i "influència", i a les seves possibles alternatives conceptuals i terminològiques. Els continguts es concretaran a partir d'exemples importants que enriqueixin les nocions bàsiques i ajudin a entendre millor l'ampli abast de l'assignatura. Tot i que enfocada des de l'estudi de l'art de l'Edat Mitjana, per extensió i comparació les qüestions plantejades i debatudes poden ser útils per a l'anàlisi d'altres períodes de la Història de l'Art a les quals també es podran dedicar els treballs. Tindran especial cabuda els estudis sobre la incidència i comparació de l'art medieval amb les produccions artístiques d'altres períodes.

Altres recomanacions

- Interès per l'art de l'Edat Mitjana, en especial per les arts figuratives, per la representació i la creació artística en general
- Haver cursat assignatures optatives relacionades amb la història, l'anàlisi i la teoria de les arts visuals i l'art medieval

Competències que es desenvolupen en l'assignatura
--

Es pretén millorar la capacitat d'anàlisi de l'alumne en relació als estils, estratègies i convencions de les arts medievals per tal d'afavorir la seva capacitat de recerca en aquest camp.

Fonamentar la mirada crítica sobre els materials disponibles i revisar els conceptes de "model" i "influència" aplicats a l'art de l'Edat Mitjana sense oblidar els seus efectes sobre altres etapes històriques.

Activar la mirada sobre les produccions artístiques del període medieval però també la capacitat de l'alumne per relacionar i aprofitar coneixements associats a altres assignatures que hagi pogut cursar o que cursi paral·lelament

Competències específiques:

- Aprofundir la capacitat de l'alumne per organitzar i presentar un tema vinculat al contingut de l'assignatura en format oral o escrit.
- Aprofundir la capacitat de descripció i d'anàlisi de l'obra d'art i el raonament crític sobre el discurs creat.

Competències transversals:

- Capacitat de conèixer la creació artística en el seu temps, apreciar-ne les relacions amb l'entorn social i humà i oferir respostes des de la pròpia disciplina i àmbit d'estudi, vàlides per l'apropament d'altres disciplines a l'obra d'art.
- Capacitat d'anàlisi i de síntesi.

Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

Referits a coneixements

- Assolir una visió aprofundida de les dinàmiques artístiques, preferentment en el camp de les arts figuratives i amb aplicació específica al període medieval. Es dedicarà atenció als intercanvis entre el món europeu septentrional i el meridional i, molt en particular, als centres italians i catalans. També es dedicarà atenció al paradigma bizantí i a les seves alternatives occidentals en un discurs que iniciarem en el segle XII per arribar fins al segle XV.
- Paral·lelament es promourà el coneixement directe de les obres i la seva apreciació dins d'un sistema o complex artístic específic, que remet a un context social i històric determinat, sempre amb especial atenció al món medieval europeu.

Referits a habilitats, destreses

- Interessa fomentar la participació activa i les aportacions de l'alumne al grup.
- Millorar el raonament discursiu i la capacitat d'associació i judici visual per una millor lectura de les obres i dels problemes que plantejen.
- Afavorir l'autonomia de l'alumne i la seva capacitat de gestionar la informació que li arriba o les propostes que se li fan.

Referits a actituds, valors i normes

- Creativitat i gestió de la informació amb una mirada plural, oberta i crítica.
- Capacitat de treball individual i en equip (intercanvi de coneixements i opinions).
- Exigència personal en els resultats finals.

Blocs temàtics de l'assignatura

Bloc 1

1 Introducció i plantejaments generals. Revisions i alternatives als conceptes tradicionals de model i influència. Valoració i encaix d'alguns conceptes (models, còpies, patrons, influències, tradicions, estils, escoles, cercles, deutes, suggestions...). Modèlic i immodèlic. Sobre la complexitat i pluralitat de les dinàmiques artístiques. Sobre la ideologia del model i el discurs del creador

2 Llenguatges artístics i macro-models. Percepcions i vies conegudes, hipòtesis i especulacions. Formació i aprenentatge: l'ús del "model" i el discurs de la "influència". El model natural i les naturaleses del model. Ruptures i revolucions artístiques

3 Del macro-model a les interpretacions individuals: pro i contra el concepte de "model artístic". Reflexos i impressions del món antic i de Bizanci a la pintura i arts figuratives de l'Occident Medieval: itineraris italians, anglesos i hispànics comparats
Debat 1 La responsabilitat del món medieval en la creació de models artístics (2 hores)

Bloc 2

1 Sobre la construcció i destrucció de paradigmes. El model equivalent, les equivalències dels models i l'esglaó perdut. Models i cronologies. Tallers: dinàmiques del model endogen. Més enllà del concepte d'influència. Models sense "influències". Model iconogràfic i model estilístic

2 Per una avaluació de les transformacions artístiques. Impactes concrets a l'Europa medieval. Giotto entre el centre i la perifèria. Les dinàmiques de les escoles italianes de final del Duecento i del Trecento i la seva repercussió a Europa. Qüestions sota el mantell de la pintura flamenca: alguns estudis sobre l'art i la cultura europea del segle XV

3 De l'escena al retrat i viceversa. Estudi sobre les migracions i la transversalitat del sentit . De les "mares dels sants innocents" als cicles funeraris (els donants i els retrats)

4 Conclusions i balanç final

Debat 2 Model iconogràfic i model estilístic: implicacions i colisions (2 hores)

Debat 3 La naturalesa del model: existències i inexistències (2 hores)

Metodologia i organització general de l'assignatura

- Lliçons magistrals
- Activitats dirigides per la professora:
- Exposicions i debats sobre els temes concrets a l'aula
- Comentari de material visual
- Comentari del material bibliogràfic
- Exercicis sobre els materials i aspectes analitzats....
- Realització de pràctiques individuals o col·lectives
- Visites lliures o guiades a les obres objecte d'estudi
- Assistència opcional a seminaris, cursos o Simposis relacionats (segons s'exposarà en el programa detallat)

Activitats ("temporalitzades"):

- Debats a l'aula. Sobre temes relacionats amb l'assignatura (es faran constar en el programa detallat). Es programen tres debats de dues hores vinculats al Bloc 1 (Debat-1), Bloc 2 (Debat-2) i a la fi de les classes (Debat-3), sobre temes que afecten directament al desenvolupament general del curs.
- Presentació oral dels treballs /avaluació (temporalització segons necessitats)
- Opcional: Cicle de conferències relacionat amb el curs organitzat pel Grup EMAC. Romànic i Gòtic (es farà constar en el programa detallat).
- Professors convidats a l'aula. Es preveu la participació de dos a quatre professors/professionals de reconegut prestigi
En cas que la seva intervenció sigui factible, ocuparan part de l'horari lectiu dels Blocs 1 i 2.
- Es plantejarà la possibilitat d'un viatge a Itàlia o a França (segons les disponibilitats dels alumnes i coordinació amb altres cursos) amb l'objectiu d'estudiar la dinàmica artística i l'impacte dels corrents més innovadors del Trecento i del Quattrocento.

Avaluació acreditativa dels aprenentatges de l'assignatura

- Presentació oral d'un treball d'iniciació a la recerca relacionat amb els continguts de l'assignatura
- Lliurament escrit del treball realitzat
- Eventualment, realització d'exercicis específics sobre les pràctiques i activitats proposades
- En general, assistència a les classes, dedicació i participació en el curs

criteris i sistemes d'avaluació, ponderació i qualificació:

- Es considerarà el nivell de coneixement general i concret i l'adequada exposició oral o/i escrita del treball realitzat al llarg del curs.
- Es valorarà també la capacitat de reflexió, comparació i intervenció (lectures i aprenentatge personal) integrats a la dinàmica general del curs.
- Assistència i participació a classe i seguiment de les activitats (lectures, recerques, seminaris, comentaris sobre els treballs...)
- Capacitat de recerca i gestió de recursos bibliogràfics per a l'ampliació de coneixements i realització dels treballs específics.

Períodes de realització de proves o d'entrega de treballs dins de l'avaluació continuada:

- Presentació oral de treballs a partir del més d'abril i al llarg del mes de maig*
- Lliurament del treball escrit a la fi del curs.
- Lliurament eventual d'altres materials (segons programa detallat)*

*El mètode de l'avaluació continuada s'oferirà en el programa de l'assignatura en funció de les necessitats i possibilitats del curs (nombre d'estudiants et alt...).

Avaluació única

Data límit per a sol·licitar l'avaluació única: 15 de març

Fonts d'informació bàsiques de l'assignatura

Llibre

- ALCOY, R. *Pintura I. De l'inici a l'italianisme, (La Catalunya Gòtica)*. Barcelona, 2005.
- AVRIL, F. *Jean Fouquet. Peintre et enlumineur du XVè siècle*. París, 2003.
- AVRIL, F., REYNAUD, N. *Les manuscrits à peintures en France, 1440-1520*. Paris: Bibliothèque Nationale de France, Flammarion, 1995.
- BELLOSI, L. *La pecora di Giotto*. Torino: Einaudi, 1985.
- BELTING, H. *Image et culte: Une histoire de l'image avant l'époque de l'art*. París, 1998.
- BERNABO, M. *Ossessione bizantina e cultura artistica in Italia, Tra D'Annunzio, fascismo e dopoguerra*. Napoli, 2003.
- BIALOSTOCKI, J. *Estilo e iconografía. Contribución a una ciencia de las artes*. Barcelona, 1973.
- BOLOGNA, F. *I pittori alla Corte Angiona dei Napoli 1266-1414 e un riesame dell'arte nell'età fridericana*. Roma, 1969.
- BOSKOVITS, M. *Immagini da meditare. Ricerche su dipinti di tema religioso nei secoli XII-XV*. Milano, 1994.
- *Dictionnaire critique d'iconographie occidentale*. Rennes: PU de Rennes, 2003.
- SCHMIDT, Victor M., *Painted Piety. Panel Painting for Personal Devotion in Tuscany 1250-1400*, Centro DI, Firenze, 2005
- BELLOSI, Luciano *I vivi parean vivi. Scritti di storia dell'arte italiana del Duecento e del Trecento*, Centro Di, Firenze, 2006
- CASTELNUOVO, E. (a cura di...), *La pittura in Italia. Il Duecento e il Trecento*. 2 vols, Electa, 1986.
- CASTELNUOVO, E. *Vetrate medievali. Officine, tecniche maestri*. Torino: Einaudi, 1994.
- *Duccio alle origini della pittura senese*. Milano: Silvana editoriale, 2003.
- ECO, U. *La strategia de la ilusion*. Barclona, 1986.
- FLORES D'ARCAIS, F. *Giotto*. ed. Citadelles & Mazenod, 1996.
- GINZBURG, C. *Ojazos de madera. Nueve reflexiones sobre la distancia*. Barcelona: Península, 2000.
- GOMBRICH, E. H. *El sentido del orden. Estudio sobre la psicología de las artes decorativas*. Barcelona, 1980 (1979).
- *La Imagen y el ojo. Nuevos estudios sobre la psicología de la representación pictórica*. Madrid, 1987 (1982).
- HERKLOTZ, I. *"Sepulcra" e "Monumenta" nel Medioevo*. Roma: Edizioni Rari Nantes, 1985.
- LACARRA, M.C. *La pintura gòtica durante el siglo XV en tierras de Aragón y en otros territorios peninsulares*. Zaragoza, 2007.

LAUREATI, L., MOCHI, L. *Gentile da Fabriano e l'altro Rinascimento*. Milano: Electa, catàleg, 2006.

LAZAREV, V. *Storia della pittura bizantina*. Torino: Einaudi, 1967.

LUCCO, M. *Antonello da Messina. L'opera completa*. Milano: Silvana Editoriale, 2006.

MEISS, M. *Pittura a Firenze e Siena dopo la morte nera. Arte, religione e società alla metà del Trecento*. Torino, 1982. (1951).

MEISS, M. *French Painting in the Time of Jean de Berry. The late XIV Century and the Patronage of the Duke*. 2 vols, Londres: Phaidon, 1967.

MORALEJO ALVAREZ, S. *Formas elocuentes: reflexiones sobre la teoría de la representación*. Madrid: Akal Arte y Estética 67, 2004.

MORGAN, N. ALCOY, R., REINHART, K. *El Salterio anglo-catalán de París*. Barcelona: M. Moleiro, 2006.

NATALE, M. *El Renacimiento Mediterráneo*. Madrid: catàleg, 2001.

OFFNER, R. A. *A Corpus of florentine painting. Florencia, 1930-1979*. (existeix reedició a càrrec de M. Boskovits).

- París 1400. *Les arts sous Charles VI*. París: catàleg, Musée du Louvre, Fayard, 2004.

PANOFKY, E. *Los primitivos flamencos*. Madrid: Cátedra, 1998. (1953).

- *Tomb Sculpture*. New York: Phaidon Press, 1992.

PREVITALI, G. *Giotto*. Milano: Fratelli Fabri, 1967.

- *La periodización del arte italiano*. Madrid: Akal, arte y estética, 1989.

- *Simone Martini e "chompagni"*. Firenze: Centro Di, 1985.

- *Simone Martini. Atti del convegno, (Siena, 1985)*. Firenze: Centro Di, 1988.

SALABERT, P., PARRET, H., CHÂTEAU, D. *Estética plural de la naturaleza*. Barcelona, 2006.

SCHILLER, G. *Iconography of Christian*. Art. 2 vols, Londres, 1971-1972.

SEIDEL, M. *Storia delle arti in Toscana. Il Trecento*. Cassa di Risparmio di Firenze, Florència: Edifir, 2004.

SMEYERS, M. *L'Art de la miniature flamande du VIIIe au XVIe siècle*. Tournai, 1998.

STERLING, CH. *La peinture médiévale a Paris, 1300-1500*. 2 vols. Paris: Bibliotheque des Arts, 1987-1990.

TOESCA, P. *Il Trecento*. Torí, 1951.

TOMEI A. *Roma, Napoli, Avignone. Arte di curia, arte di corte 1300-1377*. Torino, 1996.

- *Iacobus Torriti pictor. Una vicenda figurativa del tardo Duecento romano*, Roma: Àrgos, 1990.

VVAA. *Les primitifs flamands et leur temps*. Tournai: La Renaissance du Livre, 2000.

WHITE, J. *Arte y arquitectura en Italia, 1250-1400*. Cátedra: Madrid, 1989. (1966).

WIRTH, J. *L'image médiévale. Naissance et développements (VIe-XVè siècle)*. Paris, 1989.

ZERI, F. (*A cura di...*), *La pittura in Italia. Il Quattrocento*. Milano: Electa, 1987.

Article

ALCOY, R. Creadores de estilo en el arte medieval. Materia. *Revista d'Art*, monogràfic sobre l'Estil, 2001, núm. 1, p. 72-108.

ALCOY, R. Una propuesta de relación texto-imagen: Las madres de los santos inocentes y la iconografía de la Pasión en la pintura italiana del siglo XIV. *Revista d'Art*, n. 1, 1985, p. 133-159.

DUFRENNE, S. Les copies anglaises du Psautier d'Utrecht. *Scriptorium*, 1964, XVIII, 2, p. 185-197.

DURLIAT, M. Théophanies-visions avec la participation de prophètes dans la peinture romane catalane et toulousaine. Histoire du thème. *Académie des Inscriptions et Belles Lettres*, Comptes rendus des séances, 1974, p. 536-564.